

DATUM

Rode draden analyse 2022

Crisisbeheersing Kennemerland
23 maart 2023

[Typ hier]

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
2 Proces	4
2.1 Periodiek beeld 2020 als vertrekpunt	4
3 Terugblik	5
3.1 Opschalingen	5
3.2 Coronacrisis	6
3.3 Oefeningen en trainingen	7
3.4 Systeemtest	7
4 Presterend vermogen	9
4.1 Hoe verloopt de alarmering, opschaling en opkomst?	9
4.2 Hoe sturen en coördineren de onderdelen van de crisisorganisatie de aanpak van een ramp of crisis?	9
4.3 Op welke wijze verloopt de informatievoorziening tussen de verschillende onderdelen van de crisisorganisatie?	11
4.4 Hoe communiceert de crisisorganisatie tijdens een ramp of crisis naar de verschillende doelgroepen?	12
4.5 Op welke wijze vindt het afschalen van de crisisorganisatie naar de gemeente toe plaats?	13
5 Kansen voor versterking	15
Bijlage 1 Overzicht GRIP-incidenten	16

1 Inleiding

Voor u ligt de rode draden analyse over de multidisciplinaire rampenbestrijding en crisisbeheersing 2022 van de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK).

De VRK streeft als lerende organisatie, naar continue verbetering op de diverse essentiële onderdelen van de crisisbeheersing. Crisisbeheersing is een continu multidisciplinair proces dat erop is gericht in geval van een crisis in de (fysieke) veiligheid een groot aantal betrokken diensten te laten functioneren als één samenhangende organisatie, met als doel de crisis gezamenlijk en zo doelmatig mogelijk te bestrijden. Wij staan voor een robuuste, vakbekwame en wendbare crisisorganisatie en geven hier samen met onze ketenpartners uitvoering aan.

Deze eerste rode draden analyse geeft invulling aan het verzoek van de Inspectie Justitie en Veiligheid van 3 februari 2022 aan de veiligheidsregio's, om jaarlijks een rode draden analyse van de multidisciplinaire rampenbestrijding en crisisbeheersing (RBCB) op basis van GRIP-inzetten, systeemtesten, evenementen en oefeningen aan te leveren. Met de rode draden analyses wil de Inspectie bovenregionaal het lerend vermogen ondersteunen. De Inspectie zal de rode draden analyses van de regio's gebruiken als input voor haar jaarlijkse risicoanalyse.

Met deze rode draden analyse brengt de VRK in beeld hoe de veiligheidsregio in 2022 heeft gepresteerd bij de aanpak van rampen en crises. Van een veiligheidsregio wordt verwacht dat deze bij een ramp of crisis een daarop afgestemde crisisorganisatie inricht en dat deze de juiste 'operationele prestaties' levert om de ramp of crisis te kunnen beheersen/bestrijden. Ook wordt van de veiligheidsregio verwacht dat deze, na afloop van een ramp of crisis, hierop terugkijkt en vaststelt of de vereiste operationele prestaties ook daadwerkelijk zijn geleverd. De veiligheidsregio dient daarom zicht te hebben op de geleverde prestaties zodat deze gecontinueerd of waar nodig verbeterd kunnen worden.

Gezien het feit dat er in de periode vanaf het periodieke beeld in 2019¹ geen rapportage is opgeleverd, wordt de tussenliggende periode 2019-2021 op hoofdlijnen meegenomen in deze rapportage waar relevant.

¹ *Periodiek Beeld Rampenbestrijding en Crisisbeheersing, rapport mei 2020 (Inspectie JenV)*

2 Proces

Alle GRIP-incidenten die plaatsvinden in de regio Kennemerland worden geëvalueerd conform de Werkwijze evalueren². Inhoudelijk is er deels geëvalueerd aan de hand van de basisvereisten crisisbeheersing³.

In deze analyse is gebruik gemaakt van:

- Het beeld van de Veiligheidsregio uit het 'Periodiek beeld van de Rampenbestrijding en Crisisbeheersing (rapport Inspectie JenV, mei 2020);
- De belangrijkste bevindingen van de periode 2019-2021, zoals bijv. de coronacrisis
- De bevindingen uit evaluaties van GRIP-incidenten, evenementen, oefeningen en de systeemtest in 2022.

Voor de rode draad analyse hebben we de volgende aanpak gevolgd:

- We hebben de evaluatierapporten van incidenten en (bijna) crises in de periode van 2019 tot en met 2022 geanalyseerd. De rapportages geven inzicht in de ervaringen en geleerde lessen.
- Sleutelfunctionarissen, die ook wat langer kunnen terugkijken, ontwikkelingen op kritische processen laten duiden,
- Conceptrapportage besproken in het evaluatieplatform en het tactisch overleg.

2.1 Periodiek beeld 2020 als vertrekpunt

In 2020 heeft de Inspectie JenV een “periodiek beeld” (voorheen de Staat van de Rampenbestrijding) opgeleverd. De Inspectie concludeerde dat binnen VRK alle vijf kritische processen bij de aanpak van rampen en crises, te weten 'melding en alarmering', 'leiding en coördinatie', 'informatiemanagement', 'crisiscommunicatie' en 'overdracht nafase', op orde zijn.

De VRK heeft bepaald dat het niveau van de VRK minimaal moet zijn “basis op orde”.

² Werkwijze evalueren multidisciplinaire incidenten, bestuurlijk vastgesteld 13-11-2018

³ Zie het Toetsingskader multidisciplinaire taakuitvoering veiligheidsregio's 4.0, maart 2018, Inspectie Justitie en Veiligheid

3 Terugblik

In dit hoofdstuk kijken we terug op de belangrijkste bevindingen uit de periode 2019 – 2021 en de inzet van de crisisorganisatie VRK bij (GRIP)-opschalingen, oefeningen, trainingen en de systeemtest in 2022⁴.

3.1 Opschalingen

De crisisorganisatie van de VRK laat een dalende trend zien voor het aantal GRIP-opschalingen. Het risico op acute rampen en crises blijft echter consequent aanwezig. Een dalende trend was ook in 2017 waarneembaar en in de volgende jaren weer oplopend.

	2019	2020	2021	2022
Aantal GRIP incidenten	18	11	6	7
Multidisciplinaire voorbereiding (dreigende/niet acute crisis)	4	1	1	3

Zie voor een compleet overzicht van de GRIP-incidenten bijlage 1.

De GRIP-incidenten in 2022 betreffen een (zeer) grote brand (5). Verder een opschaling i.v.m. de ontstane onrust bij de staking van KLM bij de bagage-afhandeling en een opschaling i.v.m. een verwarde man met mogelijk gevaarlijke stoffen op Schiphol.

Naast de GRIP-opschalingen is meerdere malen een multidisciplinaire voorbereiding gestart. De afgelopen jaren is er sprake van een verschuiving in de manier waarop er invulling wordt gegeven aan crisisbeheersing. Waar ruim een decennium lang bij incidenten werd opgeschaald volgens de GRIP⁵, zien we nu een groeiende behoefte om binnen de crisisstructuur meer maatwerk te kunnen toepassen. In situaties waarin er nog geen sprake is van een crisis, maar wel mogelijk kan ontwikkelen tot een crisis, kan de inzet van (een deel van) de crisisorganisatie gewenst zijn. Te denken valt aan dreigende of niet acute crises zoals acties, demonstraties, jaarwisseling en evenementen. In dit soort gevallen handelt de crisisorganisatie proactief door in te spelen op ontwikkelingen, voor te bereiden op de dreigende crisis en waar nodig maatregelen te nemen.

⁴ De evaluaties van de systeemtesten van 2019, 2020 en 2021 zijn separaat aan inspectie J&V aangeboden.

⁵ Gecoördineerde Regionale incidentenbestrijdingsprocedure (GRIP)

In 2022 is in drie situaties is proactief gehandeld, waarin een deel van de crisisorganisatie is ingezet, te weten: Dutch Grand Prix en de klimaatacties Schiphol. Daarnaast heeft Crisisbeheersing de regio gefaciliteerd door het continu beschikbaar stellen van capaciteit voor het proces Informatiemanagement en Leiding en Coördinatie in de aanpak van de vluchtelingen- en asielcrisis.

Vermeldenswaardig is dat de VRK in 2021 bijstand heeft geleverd tijdens de overstroming in Limburg. Vervolgens heeft de VRK in 2022 een soortgelijk scenario in het kader van de bovenregionale samenwerking beoefend.

3.2 Coronacrisis

De aanpak van de coronacrisis in de VRK is van begin 2020 tot eind 2021 (tussentijds) geëvalueerd en zowel de belangrijkste zaken die binnen de VRK goed verliepen als de geleerde lessen, zijn benoemd. De VRK heeft gebruik gemaakt van de zelfevaluaties om kritisch naar het eigen functioneren te kijken met het doel om er tussentijds van te leren. De constatering van de tussentijdse evaluaties geven het volgende beeld:

In de periode 1 maart - tot 1 juli 2020

Alle diensten en medewerkers namens de VRK hebben laten zien dat zij over een groot adaptief vermogen beschikken. Er werd adequaat samengewerkt en de taakverdeling was helder. Aandacht werd gevraagd voor: een intergemeentelijk crisisteam, het verder stroomlijnen van de informatiestructuur en het tijdig ontwikkelen van eigen scenario's.

De periode 1 juli - 1 december 2020

Is in het algemeen goed verlopen. De aanpak was een zoektocht t.a.v. de gedeelde verantwoordelijkheid tussen de algemene kolom en functionele (witte -) kolom en veel werkprocessen moeten nog uitgevoerd en afgestemd worden. De restricties in verband met privacy maakte het voor de burgemeesters lastig om hun rol optimaal te vervullen. De duur en kritiek in de media had nadelig effect op het welbevinden van de betrokken functionarissen, het management had hier oog voor.

In de periode 1 december 2020 - 1 december 2021

Het afschalen vanuit een GRIP 4 situatie naar een nieuwe opgerichte programmastructuur heeft binnen de regio goed gewerkt. De afstemmingslijnen tussen functionarissen en de verschillende gremia waren kort en men wist elkaar laagdrempelig te vinden. Bestuurders zijn steeds in positie gebracht om besluiten te kunnen nemen doordat ze beschikten over goede informatie. Aandacht werd gevraagd voor: ruimte te houden om binnen de verschillende gremia tegenspraak te organiseren en oog te blijven houden voor de middellange en langetermijngevolgen van de crisis.

3.3 Oefeningen en trainingen

De positieve ervaringen van de digitale bijeenkomsten gedurende de coronaperiode houden we vast. Bijvoorbeeld de lunchlezingen vinden nog steeds digitaal plaats, omdat dit de laagdrempeligheid en efficiëntie ten goede komt (en daarmee de deelname verhoogt). Trainingen en oefeningen werden na de laatste coronagolf weer fysiek georganiseerd omdat het leerrendement van deze activiteiten groter is in fysieke vorm.

In het MOTO-programma is in 2022 beter en meer ingespeeld op de maatschappelijke ontwikkelingen. Scenario's van zgn. 'Atypische crises' worden opgesteld en maken onderdeel uit van het programma vanaf 2023. Het fenomeen maatschappelijke onrust krijgt al enkele jaren de nodige aandacht in het MOTO-programma.

In totaal zijn in 2022 zijn de volgende oefeningen en trainingen georganiseerd:

- Specifiek training CoPI – x6 dagen
- Specifiek training OT – x3 dagen
- Specifiek training BT – x4 dagen

Oefeningen (interregionaal /wettelijk)

- COPI – x3 dagen
- OT-stafsectie, RAC en BT–x3 dagen

Bij oefeningen worden er altijd multi evaluatieverslagen gemaakt hoe het crisisteam heeft geacteerd. De bevindingen worden meegenomen in de voorbereiding van nieuwe opleidingen en trainingen. In hoofdstuk 4 wordt ook gebruik gemaakt van bevindingen uit oefeningen.

3.4 Systeemtest

De jaarlijkse systeemtest is bedoeld om te laten zien hoe onze crisisbeheersingsstructuur in de praktijk functioneert. De VRK kan zich, met de conclusies en aanbevelingen, nog beter voorbereiden op de bestrijding van grootschalige incidenten. Een systeemtest geeft scherpte aan de crisisorganisatie.

Het evaluatieverslag, gebaseerd op het toetsingskader van de inspectie van J&V, geeft op gedetailleerde wijze inzicht in de wijze waarop is gepresteerd.

De bevindingen op hoofdlijnen:

- De meldkamer, bij aanvang en tijdens een incident of crisis, gezorgd heeft voor tijdige alarmering en informatie-uitwisseling door eenduidige aansturing.
- De crisisfunctionarissen de operationele en bestuurlijke aanpak van een incident of crisis voldoende aansturen en coördineren. Dit gebeurt grotendeels effectief en efficiënt. Aanbeveling: meer aandacht besteden aan continuïteit van de crisisorganisatie, advisering over operationele, tactische (en strategische) vraagstukken, de zelfredzaamheid van burger, burgerinitiatieven en de overdracht in de nafase⁶. Het prioriteren en uitwerken van scenario's is een doorlopend ontwikkelpunt.
- De sectie Informatiemanagement heeft de crisisorganisatie en de extern betrokken partners voorzien van tijdige, actuele en relevante informatie gedurende het incident. Aanbeveling: meer aandacht voor het noteren van de operationele- als de strategische doelstellingen en uitgangspunten in LCMS.
- Met verschillende doelgroepen (zoals getroffen, media, bevolking, verwanten en de interne organisatie) wordt (gedeeltelijk) tijdig, doelgericht en regelmatig gecommuniceerd over het incident of de crisis. Aanbeveling: expliciteren van de ring van getroffen, verduidelijken communicatiestrategie en borging van informatie vanuit RAC en omgevingsanalyse richting de crisisteams.
- Voor het proces Nafase zou bij het verloop van deze systeemtest meer aandacht besteedt moeten worden aan de overdracht naar de nafase, maar bleek gezien het (verloop) van het scenario, niet reëel.

De leer- en verbeterpunten van de systeemtest zijn gedeeld met de crisisorganisatie en krijgen bij de volgende systeemtest specifieke aandacht.

4 Presterend vermogen

In algemene zin kijken de crisisfunctionarissen tevreden terug op de inzetten en oefeningen. Uit de evaluaties blijkt een grote mate van tevredenheid over samenwerking en uitvoering.

Op basis van de evaluaties kunnen we aan de hand van de basisvereisten crisisbeheersing de volgende bevindingen opstellen.

4.1 Hoe verloopt de alarmering, opschaling en opkomst?

In bijna alle gevallen schaalde de CaCo op. Als positief wordt ervaren dat de CaCo snel opschaalt danwel contact zoekt met leiding & coördinatie voor informele afstemming. De positieve ervaringen tonen aan dat het herkennen en duiden van signalen dus goed gaat. Dat blijkt uit het feit dat de juiste partijen elkaar gemakkelijk en in een vroeg stadium weten te vinden.

Uit verschillende opschalingen in de afgelopen jaren komen nog wel leerpunten rondom melding & alarmering van de crisisorganisatie en partners naar voren. Zo blijkt bij alarmering van het CoPI niet altijd duidelijk wat de opkomstlocatie is voor de CoPI-leden, dit komt doordat er niet consequent gebruik wordt gemaakt van het C2000 kanaal. Dit leidt tot verwarring en vertraging, zoals bij de GRIP2 Bommelding Schiphol in 2020 en de Systeemtest 2022.

Afgelopen jaren zijn positieve ervaringen opgedaan met betrekking tot het flexibel opschalen, zoals dat wordt beschreven in het Crisisplan VRK 2022. De aanbeveling is dan ook om deze lijn vast te houden en de situatie/ het incident centraal te stellen. Dit vraagt wel dat de crisisdiagnose, zoals beschreven in het Crisisplan VRK 2022, op een juiste en adequate manier wordt doorlopen. Hiervoor is aandacht in het multi vakbekwaamheidsprogramma van de crisisfunctionarissen.

4.2 Hoe sturen en coördineren de onderdelen van de crisisorganisatie de aanpak van een ramp of crisis?

De samenwerking binnen het proces leiding en coördinatie tussen de verschillende niveaus binnen de crisisorganisatie verloopt goed; er is voldoende afstemming en men weet elkaar goed te vinden. De samenwerking met externe partners verloopt over het algemeen ook goed; heldere afspraken helpen daarbij. Beschikbare planvorming wordt gebruikt. Bovenstaande blijkt o.a. uit het evaluatieverslag van de multidisciplinaire-stafoefening Schiphol in 2022, waarbij wordt aangegeven dat er sprake was van een

effectieve samenwerking tussen de multidisciplinaire-crisisorganisatie, regio, Rijk en Schiphol (-partners).

In 2022 is er extra aandacht in het MOTO-programma geweest voor de kennis en vaardigheden van de voorzitters van het Beleidsteam, als belangrijke schakel in het proces van Leiding & Coördinatie.

Uit een aantal MOTO-activiteiten, maar ook uit evaluaties van o.a. de systeemtest 2022 blijkt dat crisisteams op tactisch en strategisch niveau moeite hebben hun focus op het juiste niveau te houden. De aandacht van het team is dan in het begin meer operationeel (COPI/OT-niveau), en verschuift later pas naar een meer tactisch en/ of strategisch (OT/BT) niveau.

Uit evaluaties is gebleken dat waar de Beeldvorming in de BOB-structuur, duidelijk onderscheiden kan worden van de Oordeels- en Besluitvorming, deze laatste twee nog weleens door elkaar kunnen lopen. Het draagt bij aan efficiënte besluitvorming als de BOB-structuur duidelijker wordt gevolgd. Dit geldt voor de alle crisisteams. Daarnaast blijkt dat bestuurlijke knelpunten en dilemma's niet altijd worden voorzien van een advies naar het Beleidsteam. Het helpt het Beleidsteam als er duidelijke afwegingen en adviezen worden meegegeven ter bevordering van de besluitvorming.

Een aanbeveling uit evaluaties is, dat het Beleidsteam alvast kan beginnen met scenario denken aan de start van een incident omdat het Operationeel team daar in de startfase niet of nauwelijks aan toe komt. In 2022 is vanuit MOTO daarvoor extra aandacht gegeven aan het strategisch crisismanagement met de strategische families.

In 2022 is op tactisch en bestuurlijk niveau geoefend met de interregionale coördinatie bij overstroming, oefening Waterryck, op NW4-niveau. Hierdoor is de samenwerking, met de regio's en partners, nog verder verbeterd.

Afgelopen periode is bij de (M)OTO-activiteiten geïnvesteerd in het goed ondersteunen van het lerend vermogen van de crisisfunctionarissen door een duidelijke didactische visie. Gezien het hoge risicoprofiel van de VRK zijn nauwelijks concessies gedaan, tijdens de coronacrisis (2020-2021), aan het door laten gaan van activiteiten. Daar zijn we trots op, zeker als je van andere veiligheidsregio's verneemt dat zij grote delen van het MOTO-programma in de twee genoemde jaren hebben laten vervallen. De coronacrisis heeft de VRK de kans geboden te experimenteren met digitaal en blended leren. Zeker kennisoverdracht via MS Teams, via E-learnings en korte onlinepresentaties op Youtube hebben digitaal leren in een stroomversnelling gebracht. De ontwikkeling van E-learning modules, zeker op het gebied van vaardigheden, zoals scenario denken, BOB, bestuurlijk adviseren e.d. hebben een belangrijke impuls gekregen.

In de afgelopen jaren hebben we geconcludeerd dat proactief en tijdig opschalen van belang is, zoals bijvoorbeeld bij evenementen is gedaan of naar aanleiding van de verwachte klimaatacties of treinstaking. Dit gebeurt o.a. door snel een multidisciplinair beeld op te stellen en tijd te hebben voor het scenario denken om te kunnen sturen mocht het nodig zijn.

4.3 Op welke wijze verloopt de informatievoorziening tussen de verschillende onderdelen van de crisisorganisatie?

Dat informatie in een incident een belangrijke rol speelt is bekend. De informatiemanagers hebben een duidelijke positie en taak binnen de crisisstructuur en relevante ketenpartners zijn aangesloten op het netcentrisch systeem. In het document 'Doorontwikkeling netcentrisch werken 2010-2022' staat wat de VRK t/m 2020 heeft bereikt op het gebied van netcentrisch werken.

Na de GRIP2 landelijke storing bij KPN met gevolg uitval van 112 werd in de evaluatie aangegeven dat er aandacht dient te zijn voor landelijke coördinatie bij incidenten op interregionaal of nationaal niveau. Bij de start van de GRIP4 Coronacrisis in 2020 was dit dan ook de grootste uitdaging. Na verloop van tijd werden de informatielijnen tussen Rijk en Regio steeds steviger. Bij aanvang van de opvang van de grote stroom vluchtelingen uit Oekraïne in 2022 hebben de regio's hiervan de vruchten kunnen plukken.

Uit meerdere evaluaties, bv uit de bagage staking bij Schiphol, blijkt dat de netcentrische werkwijze (waaronder het vullen van LCMS) niet door alle partners en kolommen goed wordt nageleefd. Het delen van informatie zal nog verder versterkt worden doordat de partners en kolommen hun informatie proactief delen.

Informatiemanagement betreft niet alleen de "warme" fase; er is een verbreding naar een actueel beeld in de "koude" fase ter voorbereiding op eventuele incidenten zodat bij een eventuele opschaling sneller een beeld beschikbaar is. Deze voorbereiding wordt, elke maandag, voor alle multidisciplinaire-crisisfunctionarissen via een briefing (Veiligheidsinformatieknooppunt VIK) in een MS Teams bijeenkomst gedeeld en als een doorlopende activiteit in het LCMS. Informatiemanagement tijdens de koude en lauwe fase wordt de komende jaren verder uitgebreid en verstevigd, in navolging van de ontwikkelingen op dit vlak in de rest van het land.

Om actuele informatievoorziening tijdens een evenement te kunnen waarborgen is in 2021 en 2022, voor risicovolle evenementen, gekozen om o.a. een informatiemanager

van de VRK aan te laten sluiten bij het afstemmingsoverleg bij evenementen zoals de Dutch Grandprix⁷.

4.4 Hoe communiceert de crisisorganisatie tijdens een ramp of crisis naar de verschillende doelgroepen?

Op basis van de evaluaties over de periode 2019-2022 over het proces crisiscommunicatie kunnen de volgende (leer)punten worden opgehaald.

Communicatiemiddelen

Regionale communicatiemiddelen zoals de website en twitter van gemeenten, partners en VRK worden goed benut blijkt uit bijvoorbeeld de storing bij KPN en systeemtest in 2019 en de bommelding op Schiphol in 2020.

Tijdens de uitval KPN in 2019 is er behoefte aan meer duidelijkheid over het mandaat en de procesafspraken rondom het NL Alert en wordt aangegeven dat de procedure 'waarschuwen bevolking' beter geïmplementeerd moet worden. En het NL Alert kan sneller worden ingezet (systeemtest 2019). Hier wordt tijdens opleidingen, trainingen en oefeningen aandacht aan geschonken.

Samenwerking communicatiepartners

De AFS brandstofuitval in 2019 benoemde nog dat er goed moest worden bewaakt wie de regie over de communicatie voert als er meerdere partners zijn betrokken. Tijdens de bommelding in 2020, de bagagestaking 2022 en de oefening AFS in 2022 zijn er goede afspraken gemaakt over de inhoud van de berichten van alle betrokken partners en wordt gesproken over een goede samenwerking. Wel is het belangrijk in alle crisisteams begripsverwarring (verschillende interpretaties van begrippen als sluiting, evacuatie, lockdown) te voorkomen.

Met name in de verschillende COVID evaluaties wordt de goede onderlinge afstemming tussen de verschillende communicerende partners (landelijk, gemeentelijk, VRK) genoemd, wat bij heeft gedragen aan een effectieve crisiscommunicatie.

Bereiken verschillende doelgroepen

Niet bij alle inzetten en oefeningen wordt de ring van betrokken volledig uitgewerkt. Dit komt terug in evaluaties over IJmond werkt hack en systeemtest uit 2021 en 2022.

⁷[LCMS biedt steeds betere ondersteuning in crisissituaties - Nederlands Instituut Publieke Veiligheid \(nipv.nl\)](#)

Inzet omgevingsanalyses

De omgevingsanalyse wordt ingezet tijdens alle verschillende oefeningen en inzetten. Hier kan nog optimaler gebruik van worden gemaakt door het effect van de communicatie nog beter te toetsen.

Handelingsperspectief

In verschillende evaluaties (storing AFS brandstofuitval 2019, oefening AFS 2022, systeemtest 2022) wordt het gebrek aan handelingsperspectief als verbeterpunt benoemd. Vanuit de hulpdiensten en crisisteams moet er meer aandacht komen voor het formuleren van handelingsperspectieven.

Gebruik plan van aanpak

Alhoewel geen expliciet onderdeel van het toetsingskader van de inspectie, wordt er in verschillende evaluaties de aanbeveling gegeven een duidelijker plan van aanpak en communicatiestrategie te maken.

Eerdere opschaling

Bij zowel de coronavluchten in 2021 als de grote brand in Heemstede in 2022 wordt geadviseerd het proces crisiscommunicatie (eerder) op te schalen om onder andere een gestructureerder proces met regie op informatievoorziening en communicatie te waarborgen.

4.5 Op welke wijze vindt het afschalen van de crisisorganisatie naar de gemeente toe plaats?

Op basis van de evaluaties, kan voor de VRK worden geconstateerd dat er, na afschalen, sprake is van een overdracht naar de 'nafase'-organisatie waar de vervolgactiviteiten bij zijn belegd. Dit is met name beoordeeld n.a.v. de COVID-19 crisis, waarbij de transitie naar de programmaorganisatie goed is doordacht en de juiste timing had.

Echter kan ook worden geconcludeerd dat er nog verbeteringen mogelijk zijn. Het moment van afschalen is soms lastig te bepalen, zo bleek bijvoorbeeld bij de bommelding op Schiphol in 2020 en bij de cybercrisis bij IJmond Werkt in 2021.

Het oefenen van de overdracht naar de nafase komt niet altijd aan bod of er wordt te weinig tijd voor genomen bij oefeningen, iets wat in 2019 als aanbeveling uit de systeemtest werd benoemd. In 2020 stond een specifieke nafase-oefening op het MOTO-programma, maar deze is vanwege de coronapandemie geannuleerd. Het thema nafase is wel regelmatig onderwerp van MOTO-activiteiten (o.a. netwerkdag, OT-trainingen, bestuur conferentie), maar het lukt niet altijd om de nodige betrokkenheid en prioriteit van de crisisorganisatie te creëren. Bij de systeemtest 2022 was er een ambitie

om meer aandacht te vragen of te besteden aan de overdracht naar de nafase, maar bleek, gezien het scenario, niet reëel.

Een concrete overdracht van Bevolkingszorg naar de getroffen gemeente(n) is niet altijd aan de orde. In de afgelopen jaren is dit een aantal keren voorgekomen, waaronder bij de brand in de Rudolf Steinerstraat in Haarlem in 2019, de repatriëring uit Afghanistan in 2021 en de opvang van vluchtelingen in 2022. Mede daarom is in 2022 door Bevolkingszorg en Leiding & Coördinatie een start gemaakt met de actualisatie van het overdrachtsdocument ten behoeve van het afschalen en overdracht naar de gemeente. Hiermee wordt een meer eenduidige formulering van de overdracht beoogd. Bij de grote brand in Heemstede van september 2022 is dit overdrachtsdocument, bij wijze van experiment, toegepast. Dit is als zeer positief ontvangen en zal in 2023 worden geborgd.

Verder is het van belang, dat er bij (langdurige) inzetten, meer oog moet zijn voor de nazorg aan eigen medewerkers. Vanuit de crisisorganisatie is hier oog voor, maar er ligt ook een rol bij de primaire werkgever.

5 Kansen voor versterking

Alle aanbevelingen uit de inzetten van (GRIP-) incidenten en oefeningen worden gedeeld met in- en extern betrokken partners. De actiepunten zijn geborgd in het kwaliteitmanagementsysteem en maken onderdeel uit van het cyclische proces van crisisbeheersing.

Allereerst zijn we tevreden over de huidige gang van zaken. We weten elkaar te vinden als het goed en minder goed gaat. Toch zijn er een aantal punten die volgend jaar extra aandacht krijgen en mede input zijn voor de (M)OTO-activiteiten:

- Flexibilisering doorzetten, waarbij een begin is gemaakt waarin het mogelijk is om onderdelen van de crisisorganisatie op te schalen los van een specifiek GRIP-niveau. Dit vergt ook dat deze specifieke onderdelen separaat kunnen worden opgeschaald zoals het OT, het CoPI en het RAC
- Tijdens oefeningen meer aandacht besteden aan zelfredzaamheid en burgerinitiatieven, Er is een E-learning burgerhulp en (zelf)redzaamheid ontwikkeld. Het thema heeft de laatste jaren in het MOTO-programma relatief weinig aandacht gekregen, maar zal weer een plek krijgen in verschillende activiteiten de komende jaren.
- In de “koude” fase intensiveren van de verbreding van het actuele informatiebeeld door het VIK en meer aandacht besteden aan de coördinatie van informatie bij incidenten op (inter)regionaal niveau.
- Het proces waarschuwen van de bevolking, m.b.v. WAS-berichten en NL Alert optimaliseren en beter borgen.
- Het proces crisiscommunicatie optimaliseren door onder andere een gestructureerder proces met regie op informatievoorziening en communicatie te waarborgen.
- De nafase borgen in de crisisbeheersingsprocessen. Er wordt in 2023 een nieuw overdrachtsdocument geïmplementeerd waarmee meer eenduidigheid voor de overdracht naar de nafase wordt beoogd. Er zal ook meer aandacht aan worden besteed tijdens oefeningen.

Tot slot

Geconcludeerd kan worden dat de VRK in de afgelopen jaren een positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt en in toenemende mate taakvolwassen is geworden. De wijze van evalueren zullen we tegen het licht houden, om zo meer eenduidigheid te realiseren in de evaluaties en jaarlijks op basis van de beschikbare informatie adequater een rode draden analyse te kunnen opstellen.

Bijlage 1 Overzicht GRIP-incidenten

	Datum	Omschrijving		GRIP	Geevalueerd?
2019	2019				
	27-01	Chloor lekkage in zwembad Heemstede		1	Ja
	28-01	Gaslekkage woonflat Haarlem		1	Nee
	03-03	Lekkage koolmonoxide in 2x flats Beverwijk		1	Nee
	04-03	Zeer grote Brand autobedrijf Vijfhuizen met sterke rook richting A9 en aanvliegeroute Polderbaan		1	Ja
	17-03	Vooralarm groot; Vliegtuig met remproblemen Schiphol	Veilig geland	1	Nee
	07-04	Zeer grote Brand bedrijfsloods in Zwaanshoek		1	Ja
	15-04	Vooralarm groot Schiphol	Veilig geland	1	Nee
	26-04	Vooralarm groot Schiphol	Veilig geland	1	Nee
	21-05	Gaslekkage in winkelcentrum Beverwijk met ontruiming		1	Nee
	24-05	Impact Schiphol door OV-staking op 28-05		3	Ja
	08-06	Zeer grote Brand bijgebouw Badhoevendorp		1	Ja
	24-06	Uitval KPN/112 in de Regio		2	Ja
	24-07	Uitval brandstoflevering met grote vertragingen en onrust in terminal Schiphol		2	Ja
	12-09	Zeer grote Brand in appartementencomplex met 1 slachtoffer overleden en ontruiming Haarlem		1	Ja
	07-10	Zeer grote brand in loods in Halfweg, drie bewoners geëvacueerd.		1	Nee
	31-10	Brexit in Regio	proactief	x	Nee
	06-11	Vermeende kaping Air Europa Schiphol		3	Nee
	19-11	Assistentie politie grote markt Haarlem		1	Nee
	14-12	Demonstraties Schiphol	proactief	x	Nee
	18-12	Boeren-bouwers protestacties	proactief	x	Nee
	23-12	Verdachte situatie met koffer in de auto P1 Schiphol		1	Nee
2020	2020				
	28-02	Zeer grote Brand in meerdere bedrijfsloodsen Schipholweg		1	Nee
	29-02	Voor alarm groot Schiphol		1	Nee
	21-03	Zeer grote Brand in Bastion Hotel Santpoort-Zuid		1	Nee
	01-03	COVID-19 regio Kennemerland		4	Ja
	05-07	Zeer grote brand strandpaviljoen Beachclub 10 Zandvoort		1	Nee
	17-09	Gaslekkage in parkeergarage en ontruiming van omliggende objecten Haarlem		1	Nee
	17-09	Storing meldkamersystemen, opgepakt in NW3-verband		2	Ja
	19-10	Zeer grote Brand in meubelzaak Carper Right Beverwijk		1	Ja
	09-12	Bommelding Schiphol		2	Ja
	12-12	Zeer grote Brand in bussenremise, elektrische bussen bij betrokken Haarlem		1	Ja
	21-12	Bommelding Schiphol	proactief	2	Nee
	12	Brexit Regio	proactief	x	Nee
2021	2021				
	17-07	Bijstand Nationale reddingsvloot ivm overstromingen limburg		x	Nee
	20-08	inzet rondom de evacués uit Afghanistan		x	Nee
	21-09	Ijmond werkt		x	Ja
	03-10	Gaslekkage en ontruiming van meerdere woningen		1	Nee
	13-11	Zeer grote Brand in Bavo school		1	Ja
	24-11	Vreemde lucht Heemskerk		1	Nee
	27-11	Coronavluchten Zuid Afrika (opschaling GRIP 1 mbt assistentie aankomsthal 3)		1	Ja
	9-12	Zeer grote Brand en rookkolom richting A9 en Polderman Haarlemmeer		1	Ja
	12	Apache Log4j Regio		x	Nee
	26-12	Noodsituatie/Vooralarm Groot Schiphol		1	Nee
	31-12	Coördinatie na brand in keuken vaccinatielocatie Heemskerk		1	Nee
2022	2022				
	23-04	Onrust ivm staking bagageafhandeling KLM aankomsthal 3 Schiphol		2	Ja
	23-04	Klimaatacties Schiphol	proactief	x	Nee
	2022	Oekraïne doorlopend	loopt nog	x	x
	19-05	Zeer grote Brand bedrijventerrein Cruquius Haarlem		1	Ja
	25-5	Vooralarm groot Schiphol		1	ja
	4-08	DGP Zandvoort	proactief	x	Nee
	12-09	Zeer grote Brand bij bloemweker, veel rook Heemstede		2	ja
	16-09	Mogelijke OV problemen Schiphol	proactief	x	Nee
	12-10	Gaslekkage (systeemtest)		4	Ja
	17-10	Zeer grote Brand restaurant Haarlem		1	Ja
	19-11	Gevaarlijke stof/ verwarde man Schiphol		1	Nee
	24-12	Middel Brand hoogspanningsruimte 150KV Haarlem		1	Nee

